

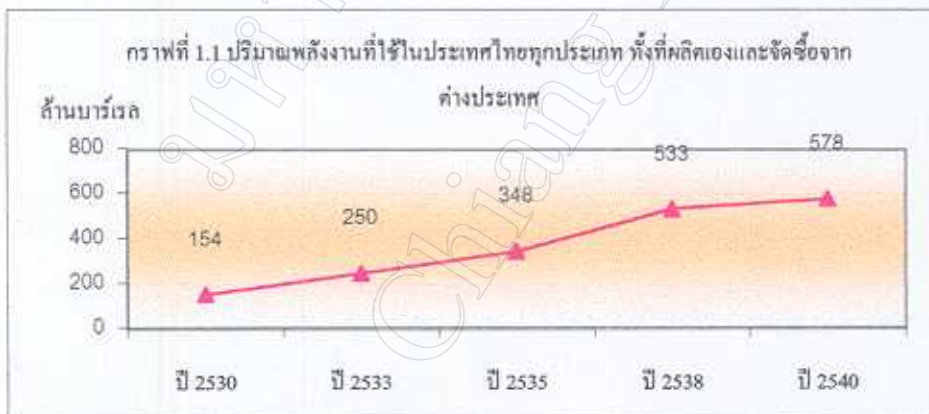
บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนี้พลังงานเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของประชากรในประเทศเป็นอย่างมากและนับวันประชากรจะมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศก็จะต้องมีการขยายต่อไป เพื่อรองรับความเป็นอยู่ในอนาคตและต้องใช้พลังงานมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามไปด้วย ดังตารางที่ 1.1 แต่ในขณะเดียวกัน พลังงานในรูปแบบที่ใช้กันทั่วไปก็มิได้มีมากอุดมสมบูรณ์มีเพียงจำนวนที่จำกัด ซึ่งจำนวนที่มีจำกัดนี้ ก็ลดลงเรื่อย ๆ ตามปริมาณการนำมาใช้ และมีวันหมดสิ้นได้ รวมทั้งราคาก็แพงขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน

พลังงานที่ใช้ในประเทศประมาณร้อยละ 45 ของพลังงานทั้งหมด ยังต้องซื้อจากต่างประเทศ ซึ่งต้องใช้เงินตราต่างประเทศ จากรายได้ส่วนอื่น ๆ นำมาจัดซื้อในแต่ละปีเป็นเงินประมาณ 2 แสนล้านบาท ค่าใช้จ่ายนี้ถ้าหาก สามารถลดทอนลงได้ก็จะเหลือเงินสำหรับการพัฒนาประเทศด้านอื่นมากขึ้น สำหรับแหล่งพลังงานในประเทศ อัน ได้แก่ ก๊าซธรรมชาติและน้ำมันดิบนั้น ก็อาจถือได้ว่าเป็นการนำเอาทรัพยากรของแผ่นดินมาใช้ ปัจจุบันได้มีการสำรวจแล้ว ในประเทศไทยมีปริมาณสำรองอยู่เพียง 240 พันล้านลูกบาศก์เมตร และ 51.3 ล้านบาร์เรลตามลำดับซึ่งถ้าหากใช้ในอัตราปัจจุบันแล้วอีกประมาณ 20 ปีก็อาจจะไม่มีให้ใช้อีกต่อไป

ที่มาของข้อมูล : วิสัยทัศน์ด้านพลังงาน ปี 2541 และสถาบัน วิจัยพลังงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทางด้าน ไฟฟ้า ซึ่งเป็นรูปพลังงานที่สะดวกต่อการใช้งาน ปริมาณการใช้งาน ก็เพิ่มสูงขึ้นทุกปี ทั้งนี้เพราะการขยายตัวของชุมชน ประชากรมีรายได้สูงขึ้น การขยายตัวของธุรกิจ โดยอัตรา

การขยายตัวของความต้องการพลังงานไฟฟ้า (Electricity Demand Growth) กับอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (Gross Domestic Product, GDP Growth) มีลักษณะที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงสอดคล้องกันตามกราฟที่ 1.2 ลักษณะเช่นนี้ทำให้ต้องผลิตไฟฟ้าเพิ่มขึ้นทุกปี ผลกระทบที่ตามมาคือ จะต้องพิจารณาจัดสร้างโรงไฟฟ้าใหม่ทุก ๆ ปี ซึ่งจะมีปัญหาอัตราค่าไฟฟ้าที่คาดว่าจะเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากต้นทุนจะมีค่าสูงขึ้น เมื่อมีการควบคุมมลพิษทางอากาศเข้มงวดมากขึ้น

ที่มาของข้อมูล : การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

การใช้พลังงานในประเทศยังมีปัญหาสำคัญหลายประการได้แก่

1. ความต้องการการใช้พลังงานของประเทศไทย เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามจำนวนประชากรและการขยายตัวของชุมชน ที่มีมากขึ้น โดยเฉพาะปิโตรเลียม และไฟฟ้ามีอัตราการเพิ่มที่สูงมาก จึงต้องมีการจัดสร้างโรงไฟฟ้าเพิ่มขึ้นเพื่อขยายการผลิตตาม และจัดหาแหล่งพลังงานเพื่อมาป้อนโรงไฟฟ้า รวมทั้งสนองตอบต่อความต้องการอื่น ๆ ด้วยทำให้มีปัญหาค่าที่ตามมาคือ เงินทุนในการก่อสร้างซึ่งต้องใช้สูงมาก ปัญหามลพิษและมลภาวะที่เกิดจากการผลิต และการขนส่ง การใช้พลังงาน ปัญหาการต่อต้าน คัดค้านของชุมชน

2. แหล่งพลังงานส่วนใหญ่ของประเทศไทย จะจัดหาจากต่างประเทศซึ่งทำให้ประเทศต้องเสียเปรียบดุลการค้า กับต่างประเทศในด้านจัดซื้อพลังงาน ในแต่ละปีเป็นจำนวนเงินที่สูงมาก

3. การใช้พลังงานในประเทศไทยเมื่อเทียบกับประเทศที่เจริญแล้ว ปัจจุบันยังมีลักษณะการใช้พลังงานอย่างฟุ่มเฟือย ไม่มีประสิทธิภาพ การดำเนินการประหยัดพลังงาน ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ และประสบการณ์ในการกำหนด ค่ามาตรฐาน หลักเกณฑ์ และแนวทางที่จะปฏิบัติให้เกิดผลอย่างชัดเจน ได้

รัฐบาลได้กำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาคือเป็น 2 แนวทาง ดังนี้

1. ด้านการจัดพลังงาน รัฐบาลได้วางมาตรการเพื่อให้มีพลังงานใช้อย่างพอเพียงกับความต้องการ ได้แก่ การเร่งรัด การสำรวจจุดเจาะน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และถ่านหินในประเทศ การพัฒนาเขื่อนพลังน้ำ การวางแผน จัดซื้อพลังงานจากประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ พม่า มาเลเซีย ลาว และจีน เป็นต้น การส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้าไปลงทุนในต่างประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น

2. ด้านการใช้พลังงาน รัฐบาลได้วางมาตรการเพื่อส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัด ได้แก่ การออกกฎหมายส่งเสริมอนุรักษ์พลังงาน ปี 2535 การยกเลิกการควบคุมราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) การปรับอัตราค่าไฟฟ้าตามสูตร การปรับอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติ จัดทำโครงการจัดการความต้องการไฟฟ้า (Demand Side Management) การลดภาวการณ์นำเข้่วัตถุดิบที่ประหยัดพลังงาน ปี 2541 จัดทำโครงการรณรงค์เพื่อให้เกิด การประหยัดพลังงานระดับชาติ ตามโครงการไทยช่วยไทย ร่วมใจประหยัด (พลังงานหารสอง) โดยการเสนอแนะวิธีการประหยัดพลังงานที่ปฏิบัติได้ง่ายในชีวิตประจำวัน และเรียกร้อง ขอความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน สื่อมวลชน และประชาชนทุกระดับ เป็นต้น

จากสถานการณ์การใช้ การจัดหาพลังงานของประเทศ รวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ที่ รัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาคือที่เกิดขึ้น ตามที่กล่าวมานั้น การรณรงค์ให้ประชาชนช่วยกัน ประหยัดพลังงานนับว่าเป็นวิธีการ หรือมาตรการที่สำคัญและน่าสนใจมาก เพราะหากว่ามาตรการ หรือวิธีการใด ๆ ก็ตามที่รัฐบาลกำหนดออกมาแล้ว แต่ไม่ได้รับความร่วมมือ ในการที่จะช่วยกันถือ ปฏิบัติอย่างจริงจังจากประชาชนแล้วมาตรการทั้งหลายเหล่านั้นก็อาจจะไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ดังนั้น การดำเนินการรณรงค์ให้ ประชาชนช่วยกันประหยัดพลังงาน ของรัฐบาล หรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่กำลังดำเนินการอยู่นี้ จึงจำเป็นต้องมีการศึกษา เพื่อประเมินผลว่าการดำเนินการได้ผลเพียงใด เข้าถึงประชาชนหรือไม่ ประชาชนรับรู้และยอมรับหรือปฏิบัติ ตามได้มากน้อยเพียงใดมีปัญหาอุปสรรคอย่างไรหรือไม่ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพ และได้ผลดียิ่งขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ โภคพลังงานของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพ โครงการรณรงค์ประหยัดพลังงานว่า มีผลต่อ พฤติกรรมการใช้ โภคพลังงานของประชาชนเพียงใด
3. เพื่อเสนอแนะแนวทาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรณรงค์เพื่อการ ประหยัดพลังงาน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึง พฤติกรรม การบริโภค พลังงาน และทราบถึงการดำเนินการรณรงค์ ประหยัดพลังงานว่า มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคพลังงานเพียงใดซึ่งสามารถที่จะนำผลของการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและวางแผนในการรณรงค์ประหยัดพลังงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นต่อไปได้

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาในครั้งนี้จะทำการประเมิน ประสิทธิภาพ โครงการรณรงค์ประหยัดพลังงาน ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ วิทยุและการโฆษณาทางโทรทัศน์ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มครัวเรือนที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่ อ.เมือง, อ.แม่วิม, อ.ดอยสะเก็ด, อ.สันกำแพง และ อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่